

єдиний сконсолідований фронт у боротьбі за національні інтереси, прагнення парламентськими методами реалізувати стратегічні й тактичні цілі та завдання українців.

Ключові слова: парламентська республіка, політичні партії, конституція, українська парламентська репрезентація, сейм, сенат, територіальна автономія, декларація.

Резюме

Исследовано деятельность украинских парламентариев в сейме и сенате междувоенной Польши с конца 1922 г. до сентября 1939 г. Очерчены организационные формы и методы политического влияния украинцев в польском парламенте, попытку создать единый консолидированный фронт в борьбе за национальные интересы, желание парламентскими методами реализовать стратегические и тактические цели и задачи украинцев.

Ключевые слова: парламентская республика, политические партии, конституция, украинская парламентская репрезентация, сейм, сенат, территориальная автономия, декларация.

Summary

The article deals with the problem of the activity of the Ukrainian parliamentarians in the Sejm and the senate in the interwar Poland from the end of 1922 to September 1939. The organizational forms and means of the political authority of the Ukrainians in the Polish parliament, the attempts to create a single consolidated front of fighting for the national interests, striving for realization strategic and tactic goals and tasks of the Ukrainians with parliamentary methods have been searched and defined.

Key words: parliamentary republic, political parties, Constitution, the Ukrainian parliamentary representation, the Sejm, senate, territorial autonomy, declaration.

Отримано 13.05.2010

Т. П. МІНКА

Тетяна Павлівна Мінка, докторант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЯК КРИТЕРІЙ ПОДІЛУ ПРАВА НА ГАЛУЗИ

Масштабні перетворення в Україні наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ в. відродили у вітчизняній юриспруденції інтерес до проблеми дуалізму права. Більшість провідних представників сучасної правової науки визнають, що такий розподіл існує. Однак, при вирішенні окремих структурних елементів права (норма, галузь і підгалузь, інститут і субінститут) концепція поділу права на публічне та приватне не завжди враховується і виступає скоріше як побічна, допоміжна характеристика, хоча «макророль такого розподілу є безумовною»¹. Пояснюється це в основному слабкою вивченістю проблеми, багато аспектів якої потребують ґрунтовної розробки. Наприклад – питання про критерії розподілу права.

Метою статті є а підставі аналізу поглядів науковців щодо критеріїв поділу системи права на приватне та публічне, галузі, підгалузі та інститути, з'ясувати сутність правового режиму, як основи поділу права.

Узагальнюючи наявні матеріали, можна виділити кілька теорій розподілу права з використанням різних критеріїв.

1. Теорія субординації (критерій методу права², співвідлеглості, влади-підпорядкування, методу є домінуючою у правовій доктрині при розмежуванні публічного та приватного права, розкриває характер відносин між суб'єктами правовідносин. Крім того, при такому підході досить важко зрозуміти, якими нормами, приватними або публічними, є, наприклад, норми Конституції України, що закріплюють права власників і їх гарантії; який характер мають процесуальні норми; норми Цивільного кодексу України, що встановлюють обов'язки суб'єктів цивільно-правових відносин перед державою; норми Цивільного кодексу України, що встановлюють підстави і наслідки визнання угод недійсними тощо³.

2. Теорія інтересу виходить із спрямованості інтересів окремих правових положень. Звідси публічним правом є правові положення, які слугують суспільному інтересу, приватним правом - положення, спрямовані на задоволення індивідуальних інтересів. Якщо публічне право опосередковує ставлення держави до особи і виражає інтереси суспільства в цілому, приватне право відображає інтереси особи⁴. У рамках цієї теорії також виокремлюють критерій захисту інтересу. Суть його така, що якщо порушене право захищається виключно з ініціативи держави, у тому числі і тоді, коли воля потерпілої особи ігнорується, то перед нами область публічного права. Якщо захист здійснюється за вимогою особи, чие право порушене, то це право встановлене нормами приватного права⁵.

Використання лише інтересу як критерію диференціації права на публічне та приватне є недостатнім, оскільки «не дозволяє здійснити чітке розмежування численних правових положень, які враховують як суспільні, так і приватні інтереси, або такі, які діють в одному напрямку, або спрямовані один проти одно-

го⁶. Теорія інтересів зачіпає лише найбільш загальні аспекти розмежування публічного та приватного права. Окрім того, держава може використовувати також приватне право для забезпечення публічних інтересів. Публічне право, насамперед, пов'язане з реалізацією публічної влади, воно є її продовженням з позитивним і негативним потенціалом⁷.

3. Теорія віднесення, її ще називають теорією допустимості правових норм⁸ (модифікована теорія суб'єкта, теорія особливих прав) базується на специфіці правового статусу окремих суб'єктів права.

До публічного права належать ті правові положення, які тільки до держави або інших носіїв державної влади ставляться як до своїх суб'єктів, тобто які зорієнтовані виключно на державу або інших носіїв державної влади, і, навпаки, до приватного права належать правові положення, які діють щодо всіх громадян. Таким чином, публічне право є особливим правом держави, а приватне право – правом будь-якої особи, де, на відміну від старої теорії суб'єкта, «будь-якою особою» може бути також і держава, звідси й один із варіантів її назви - модифікована теорія суб'єкта⁹.

4. Теорія примусу, запропонована Т. О. Коломоець. Саме наявність обов'язкової ознаки – можливості легального застосування примусу уповноваженими державними органами (особами) на чітко визначеній правовій базі дає можливість розглядати публічне право як підґрунтя примусової діяльності, а розподіл права на публічне та приватне як новітній критерій для виділення різновидів державно-правового примусу¹⁰.

З наведеного ми можемо зробити висновки, що запропоновані вище критерії, окремо не можуть вважатися як основні, що впливають на поділ галузей права на публічне та приватне.

Тепер слід з'ясувати питання, які ж критерії слід вважати визначальними для поділу права на галузі. Галузь права слід відносити до юридичних конструкцій, існування яких пов'язується із системою права, його структурою (внутрішньою будовою). Зазначена категорія об'єктивує певну якість права із чітко визначеними кількісними ознаками. Йдеться, перш за все, про однорідну сукупність норм права, які ідентифікуються як за рахунок власної юридичної природи, так і за рахунок зовнішніх чинників.

Щодо критерії поділу права на галузі, то тут серед науковців загально визначеними вважаються предмет та метод правового регулювання¹¹.

Із часом правники дійшли обґрунтованого висновку щодо недосконалості критеріїв виділення (визначення) галузей права. Поряд із концептом галузі права в юриспруденції застосовується поняття "галузь законодавства", в основі якого вбачають сукупність правових норм, зосереджених у нормативно-правових актах. Відтак, дискусії навколо цієї проблеми знаходили свого вирішення у площині співвідношення системи права і системи законодавства¹².

Із критикою наявних в літературі концептуальних підходів та поглядів до визначення галузі права виступає низка вчених. Так, О. І. Ющик, фактично запропонував відмовитися від ідеї поділу права на галузі, виходячи з предмета та метода правового регулювання. На думку цього вченого, основою утворення галузей права слід розглядати певне коло вихідних прав, під якими розуміються суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що містяться у диспозиціях правових норм. За таких умов об'єднуючим для галузі права моментом вбачається узагальнена (родова) форма вихідного права – консолідоване вираження сукупності окремих вихідних прав¹³.

П. П. Богущкий зазначає, «що бажання відійти у побудові системи права, визначення його компонентів, у тому числі – галузі права, від суспільних відносин, зосередившись виключно на нормативному матеріалі, тобто замкнувшись усередині норми права, необхідно визнати не лише науково необґрунтованим, а й безперспективним з точки зору функціональної характеристики права. Разом із тим, суспільні відносини, як предмет правового регулювання, позбавлені юридичного змісту, а тому не можуть бути домінантою у вирішенні внутрішньоправових проблем, до яких слід відносити проблему визначення галузей права»¹⁴.

В. С. Нарсєсянц для визначення галузі права використав наукову тріаду: об'єкт – предмет – метод правового регулювання. Об'єкт галузевої правової регуляції, на думку В. С. Нарсєсянца, це, як правило, велика група однорідних суспільних відносин, яка становить окрему, відносно самостійну сферу суспільного життя. Предмет галузевого правового регулювання - це усталений у сфері правової регуляції особливий правопорядок (правовий режим), який визначається сукупністю однопорядкових (за їх регулятивно-правовими ознаками і характеристиками) норм права, що становлять право відповідної галузі. Предмет галузевого правового регулювання, галузевий правопорядок, галузеве право – складові предмета загального правового регулювання, загального правопорядку та усієї системи права в цілому. Метод галузевого правового регулювання (метод галузі права) – це сукупність прийомів, способів і форм вираження специфічних регулятивних якостей і функцій, притаманних нормам права даної галузі¹⁵. Таким чином, академік В. С. Нарсєсянц, вживаючи поняття правового режиму, ототожнював його з предметом правового регулювання – сукупністю однорідних норм права. У свою чергу об'єкт правового регулювання виносився за межі права та визначався як сукупність суспільних відносин, що становлять окрему сферу суспільного життя.

О.Ф. Скакун під правовим режимом галузі права розуміється особливий закріплений нормами права соціальний порядок, який визначається співвідношенням правових засобів, що його забезпечують¹⁶.

В. Б. Ісаков зазначає, що для кожної галузі права є характерним свій режим регулювання, в якому концентруються не лише особливості галузевого методу, але й особливий соціальний статус відносин, що становлять предмет правового регулювання, Ю. М. Оборотов розглядає правовий режим більш широко, звертаючи увагу на можливість розмежування у рамках галузі загального та спеціального режимів¹⁷. Цілком слушною є позиція А. С. Спаського про те, що правовий режим повинен відображати специфіку (атмосферу) правового впливу, в якій існують інші елементи правової системи, бути правовою формою їх функціонування¹⁸.

З наведених вище критеріїв поділу системи права на галузі правовий режим є тим феноменом, що формує систему права та визначає у її складі певні утворення із системними ознаками – галузі, підгалузі, інститути, субінститути. Можна стверджувати, що правовий режим являється й критерієм поділу права на приватне та публічне. Для галузей приватного права характерний свій приватно-правовий режим, для галузей публічного права – публічно-правовий.

Правовий режим галузі права складається з великої групи однорідних суспільних відносин, які становлять окрему, відносно самостійну сферу суспільного життя (предмет галузі права). Для правового режиму галузі права характерна особлива цілісна система регулятивного впливу, яка характеризується специфічними прийомами регулювання, особливим порядком виникнення і формування змісту прав та обов'язків, їх реалізації, специфікою санкцій, способів їх реалізації, а також дією єдиних принципів, загальних положень, які поширюються на дану сукупність норм (метод правового режиму).

Дослідження ознак галузей права, їх правового режиму засвідчує використання для виявлення сутності цих юридичних категорій концептів інституціонального та функціонального порядків. Сукупність суспільних відносин, однорідних за своїм змістом та приналежністю, що зазнають правового регулювання (предмет правового регулювання), є не чим іншим, як соціально-визначеним інститутом. Способи, засоби та механізми впливу на зазначені суспільні відносини характеризують реалізацію головної функції права, у якості якої в юриспруденції справедливо визначають регулятивну функцію¹⁹.

Як юридична цілісність галузей права є відносно замкнутою, автономною підсистемою правового регулювання. Головне її призначення – забезпечити стосовно певної області суспільних відносин специфічний режим правового регулювання – сукупність характерних за природою і специфічних за юридичним змістом правових засобів. Наявність подібного режиму дає можливість не тільки поєднувати норми права в одне ціле, надавати їм упорядкованого системного характеру, але й відрізнити одну галузь права від іншої. Юридичний режим характеризує правовий стан суб'єктів права; законні засоби реалізації прав і виконання обов'язків та державно-правові заходи, які спрямовані на забезпечення неухильної реалізації правових норм у конкретних правових відносинах. Завдяки юридичному режиму забезпечується ефективна дія як галузі права в цілому, так і кожного її компонента на рівні правових інститутів, підгалузей права (при їх наявності), конкретних норм.

При характеристиці галузей права слід враховувати, що для їх виділення недостатньо користуватись критерієм єдності предмета і методу правового регулювання. Цей критерій, який добре спрацьовує у сфері цивільного і кримінального права, не може штучно застосовуватись при характеристиці усіх галузей права. Особливо це стосується нових галузей права – космічного, екологічного, інформаційного, будівельного, військового, транспортного та інших, де врахування їх правових режимів має особливо велике значення.

Слід погодитися з П. П. Богуцьким, що «будь-яка дія соціальних інститутів, у тому числі – дія права щодо регулювання суспільних відносин, передбачає певний соціально-значущий результат, який завжди є присутнім у свідомості. Результатом вищого порядку стосовно права є забезпечення стану урегульованих відносин, досягнення соціального компромісу, рівноваги. Водночас, суспільні відносини виникають та існують у різних сферах соціуму, а відтак право здійснює свій регулятивний вплив відповідно до результату, який очікують суб'єкти відносин у конкретній сфері їх соціальної активності. В одних випадках таким результатом є реалізація майнових прав, в інших – захист життя, безпечних умов існування тощо. Соціально-значущий результат дії права – це мета правового впливу на суспільні відносини, яка є різною в залежності від тієї чи іншої сфери соціального буття»²⁰.

Мета правового регулювання є складовою правового режиму галузі права, обов'язковим чинником, який дозволяє поряд з іншими ознаками ідентифікувати ту чи іншу сукупність правових норм, які здійснюють регулятивну функцію стосовно однорідних за своєю соціальною природою суспільних відносин. У багатьох випадках саме мета правової дії чинних норм визначає склад учасників суспільних відносин, встановлює їх співвідношення, кореляцію поведінки. Мета правового регулювання встановлює об'єктивні межі диспозитивності поведінки учасників правовідносин шляхом використання обов'язкових для них імперативних приписів²¹.

Можна стверджувати, що приватна і публічна діяльність – це різні за своїм характером види людської діяльності. Приватна діяльність заснована на захисті та досягненні власного інтересу особи, на свободі її волі, виборі мети, інтересу та засобів досягнення, отриманні результату і процесу його здійснення. Особливі якості притаманні управлінській діяльності, що спрямована на організацію, створення умов для вільної і безперешкодної діяльності приватних осіб при досягненні їх інтересів. Публічна діяльність заснована не на забезпеченні власного інтересу органу управління, не на волі вибору, а базується на функціональній заданості мети²². Для цього у законодавстві чітко визначаються задачі і функції публічних органів, їх компетенція і повноваження, процедури створення і діяльності та відповідальності за перевищення меж компетенції того чи іншого органу публічної влади.

Отже, відносини, що опосередковують приватну і публічну діяльність, відрізняються одне від одного за природою, за методами їхнього регулювання. Однак головне, що їх відрізняє є мета задля якої здійснюється публічна чи приватна діяльність, інтерес, якого прагнуть досягти учасники відповідних відносин.

Цілком слушно зазначає П. М. Рабінович, що застосування визначення «інтерес», як критерію поділу права сьогодні має достатньо аргументовані застереження²³. Публічний та приватний інтереси можуть співпадати, а можуть різнитися, можуть протистояти один одному, а можуть гармонізувати та й, власне, уре-

гульованість приватних інтересів у відносинах навіть двох індивідів є ознакою правопорядку, а неурегульованість таких відносин, конфлікт інтересів індивідів, який з необхідністю утворює підстави для втручання органів, уповноважених на застосування правових норм, завжди має публічний характер та є справою суспільства. Розглядаючи співвідношення понять «інтерес» та «мета» В. І. Крусс цілком слушно зазначає, що інтереси визначають існування та стимулювання досягнення мети²⁴.

Таким чином можна зробити висновок, що зміст суспільних відносин і мета правового регулювання публічного та приватного права зумовлюють різний характер способів, прийомів правової регуляції (методів регулювання), а тому їхні правові режими є різними. Однак в умовах інтегративного характеру сучасного стану існування та розвитку цивілізації слід вважати поділ системи права на приватне та публічне умовним. Сьогодні існує низка галузей права, які мають ознаки як публічно-правові, так, одночасно і приватноправові, наприклад трудове, земельне, податкове право, право інтелектуальної власності та ін. Перелік цих галузей не є вичерпним. Сьогодні такі галузі права вважають комплексними.

Обрання у якості критерію поділу системи права на галузі правовий режим, дозволило поділити правову систему на фундаментальні, профілюючи та комплексні галузі права. Фундаментальними (базовими) галузями права слід вважати конституційне право, цивільне право, кримінальне право, адміністративне право.

Профілюючи галузі права поширюють свій регулятивний вплив на певні сфери соціального буття з використанням лише їм притаманного юридичного режиму. Перелік таких галузей права не є постійним, оскільки його визначити неможливо з об'єктивних причин – через розвиток права, його динамічний характер, зумовлений цивілізаційними процесами. Комплексні галузі права поєднують у собі як публічно-правові інститути, так і приватно-правові.

¹ Общая теория государства и права: Академический курс: в 2-х тт. // Под ред. Марченко М. Н., Т. 2: Теория права. – М., 1995. – С. 187-210; Явич Л. С. Проблемы марксистско-ленинской общей теории права и государства. – Л., 1990.

² Гончарук О. В. Дихотомія права: право публічне та право приватне. Дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ольга Володимирівна Гончарук. – К., 2006. – 203 с. – С. 36-46.

³ Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: дис. ...доктора юрид. наук: 12.00.07 / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – Ірпінь, 2005. – 455 с. – С. 49-77.

⁴ Юлдашев О. До проблеми методологічного забезпечення приватного права // Юридична Україна. – 2003. – № 10. – С. 40.

⁵ Гончарук О. В. Дихотомія права: право публічне та право приватне. Дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ольга Володимирівна Гончарук. – К., 2006. – 203 с. – С. 36-46.

⁶ Галлиган Д., Полянський В. В., Старілов Ю. Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. – М.: Юристъ, 2002. – 410 с. – С. 90-91.

⁷ Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: дис. ...доктора юрид. наук: 12.00.07 / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – Ірпінь, 2005. – 455 с. – С. 49-77.

⁸ Галлиган Д., Полянський В. В., Старілов Ю. Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. – М.: Юристъ, 2002. – 410 с. – С. 82.

⁹ Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: дис. ...доктора юрид. наук: 12.00.07 / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – Ірпінь, 2005. – 455 с. – С. 49-77.

¹⁰ Там само.

¹¹ Скакун О. Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс): учебник / О. Ф. Скакун. – Х.: Эспада, 2005. – С. 363-364; Теория держави і права. Академічний курс: підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 389; Теория государства и права в вопросах и ответах. Государственный экзамен: учеб.-метод. пособ. / Ю. Н. Оборотов, А. Ф. Крыжановский, Н. Н. Крестовская, Л. Г. Матвеева. – 2-е изд. – Х.: ООО «Одиссей», 2005. – С. 126.

¹² Яковлев В. Ф. Отраслевая дифференциация и межотраслевая интеграция как основы системы законодательства / В. Ф. Яковлев // Правоведение. – 1975. – № 1. – С. 16-22.

¹³ Ющик О. І. Галузі та інститути правової системи (міфи і реальність) / О. І. Ющик. – К.: Оріяни, 2002. – С. 26-27.

¹⁴ Богуцький П. П. Військове право у системі права України. Дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Богуцький Павло Петрович. – Одеса, 2009. – 216 с. – С. 33.

¹⁵ Нерсесянц В. С. Общая теория права и государства: учебн. для юрид. вузов и фак. / В. С. Нерсесянц. – М.: Издат. гр. НОРМА-ИНФРА – М., 1999. – С. 436-437.

¹⁶ Скакун О. Ф. Вказана праця. – С. 357-358.

¹⁷ Оборотов Ю. М. Теория держави і права (прагматичний курс): екзамен. довідник. – О.: Юрид. л-ра, 2005. – С. 40-41.

¹⁸ Спаський А. Категорія «правовий режим»: підходи до інтерпретації / А. Спаський // Право України. – 2008. – № 4. – С. 30.

¹⁹ Скакун О. Ф. Вказана праця. – С. 10.

²⁰ Богуцький П. П. Вказана праця. – С. 31.

²¹ Там само. – С. 31.

²² Черепяхин Б. Б. К вопросу о частном и публичном праве. – Иркутск, 1926. – 346 с. – С. 12.

²³ Рабінович П. Природне право: діалектика публічного й приватного / П. Рабінович // Право України. – 2004. – № 9. – С. 61-63.

²⁴ Крусс В. И. Теория конституционного правопользования / В. И. Крусс. – М.: Норма, 2007.

Резюме

Стаття присвячена проблемам поділу системи права на приватне та публічне. У статті аналізуються наявні наукові теорії розподілу права з використанням різних критеріїв, серед яких автор виокремлює правовий режим, як основа утворення галузей вітчизняного законодавства.

Ключові слова: приватне право, публічне право, режим, правовий режим.

Резюме

Статья посвящена проблемам разделения системы права на частное и публичное. В статье анализируются имеющиеся научные теории распределения права с использованием разных критериев, среди которых автор выделяет правовой режим, как основа образования отраслей отечественного законодательства.

Ключевые слова: частное право, публичное право, режим, правовой режим.

Summary

The article is sacred to the problems of division of the system of right on private and public. In the article the present scientific theories of distribution are analysed rights with the use of different criteria, among which an author distinguishes the legal mode, as basis of formation of industries of domestic legislation.

Key words: private right, public law, mode, legal mode.

Отримано 29.03.2010

О. Б. ОЛІЙНИК

Ольга Борисівна Олійник, доктор філологічних наук, професор, академік АН ВШ України, заслужений працівник освіти України, ректор Міжгалузевого інституту управління

**СТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ РИТОРИКИ
ЯК ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНОЇ СПЕЦІАЛЬНО-ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ**

В сучасних умовах інтенсивного розвитку комунікаційних технологій, коли спостерігається тенденція до регламентації суспільних відносин в усіх сферах життєдіяльності суспільства, зростає значення юридичної риторики як галузі науки разом з її складовими, такими, як: інститут судової риторики; юридичної термінології; понятійно-термінологічних апаратів закону та міжнародно-правового акта; мови юридичного дискурсу; мови правових переговорів; мови судового прецеденту, юридичної техніки тощо.

Юридична риторика ще з античних часів розвивається як наука про способи доказування, аргументації, застосування засобів правового мовлення для переконання окремої групи людей, населення певного регіону, держави або суспільства в цілому. Так через юридичну риторичу закону тієї чи іншої країни здійснюється безпосередній вплив на населення останньої, а через юридичну риторичу міжнародно-правового акта на населення певного континенту або багатьох країн світу, на людство у цілому. Судова риторика, як частина загальної юридичної риторики, є формою красномовства, через яку здійснюється судочинство, реалізується судовий процес. Усі ці процеси відбуваються на основі юридичної риторики, як і імплементація до національних правових систем та систем законодавства міжнародних та європейських правових приписів, а також правових стандартів та нормативів. При цьому до елементного складу юридичної риторики можна віднести як сам процес імплементації, так і її предмет.

Юридична риторика базується на загальних механізмах переконування у вірогідності висловлюваного, спираючись на норми національних чи міжнародних нормативно-правових актів, правила звичаєвого права, національні та міжнародні правові стандарти та нормативи. При цьому вона діє, виходячи із системи логічних доведень, застосовуючи механізми аргументації, у тісному взаємозв'язку з іншими гуманітарними науками, зокрема, з юридичною лінгвістикою та психолінгвістикою; мовознавством та літературознавством; психологією та філософією; логікою та етикою тощо.

Саме ж правове мовлення є одним із найважливіших елементів в «арсеналі» ратора-юриста, який несе соціальну відповідальність за його якість, змістове наповнення та правові наслідки. Адже провідне місце в діяльності кожного відіграє належний рівень володіння ним технологією комунікації та її основним засобом – професійною юридичною мовою. Точність та ясність юридичної мови, влучне застосування формулювань, термінології в значній мірі визначають результативність діяльності юриста-професіонала в умовах підготовки та застосування правового письмового документа або усної правової промови, при веденні правових переговорів, здійсненні промов в якості професійних учасників судового процесу.